

ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ
ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ РЕФОРМОВАНІЙ РЕАЛЬНІЙ ГІМНАЗІЇ
В РЖЕВНИЦЯХ

УКРАЇНСЬКА ГІМНАЗІЯ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

1857

ПРАГА-РЖЕВНИЦІ

1932

НАКЛАДОМ ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ ПРИ У. Р. Р. Г.

Ціна 5 Кч.

ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ
ПРИ УКРАЇНСЬКИХ РЕФОРМОВАНИХ РЕАЛЬНИХ ГІМНАЗІЯХ
В РЖЕВНИЦЯХ

УКРАЇНСЬКА ГІМНАЗІЯ В ЧЕХОСЛОВАЧИНІ

ПРАГА-РЖЕВНИЦІ

1932

НАКЛАДОМ ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ ПРИ У. Р. Р. Г.

ДЕРЖАВНА ДРУКАРНЯ
В ПРАЗІ

У Чехословаччині, в містечку Ржевницях коло Праги існує українська гімназія, заснована при матеріальній допомозі чеського уряду для українських дітей.

Це єдина на еміграції українська середня школа, що, зберігаючи нашу молодь од винародовлення, є заразom і вільною школою без жадних ворожих чужонаціональних примусів. Вона дає можливість виховувати наші діти так, як того вимагає наша національна гордість та наш національний інтерес.

Ржевницька гімназія має для українців велике значіння ще й тому, що дає можливість безплатно або за малі поplatки вчитися дітям убогої, по цілій Європі розпорошеної української військової й політичної еміграції.

Ржевницька гімназія приміщує під своєю стріхою чимало круглих сиріт, чимало й таких дітей, що з різних причин опинилися в часі революційної заверюхи по-за рідним домом.

Ржевницька гімназія dokonує великого й важного культурно-національного діла, рятує нашу, розсіяну по-за межами рідного краю, молодь од культурного й соціального загину.

Допомоговий Комітет при українській гімназії в Ржевницях видає оцю книжечку, щоб познайомити українське громадянство з тим, що вже зробила й що тепер робить Ржевницька гімназія, та нагадати йому про його обовязки супроти дітей

тих, що зложили свої буйні голови на широких
степях України, що спустили свій завзятий дух
у холодних тюрмах ворога, що вбогі та немічні
скитаються від одного чужого тину до дру-
гого . . .

М. Р ж е в н и ц і, травень 1932. р.

УПРАВА.

I. КОРОТКА ІСТОРІЯ ГІМНАЗІЇ.

Шко́ла украї́нських пласту́нів. 21. листопаду 1920. року армія Української Народньої Республіки, під натиском московського більшовицького війська, відійшла за Збруч. Тут її поляки обезброїли, інтернували та розмістили по де-кількох таборах. В цій армії опинилося більше сотні українських дітей. Становище їх у таборах було надзвичайно тяжке. Жили діти в загальних бараках, серед козаків, не мали ні одягу, ні взуття й що далі, тим більше деморалізувалися. Згодом були зроблені спроби виділити дітей із загальних бараків, перевести їх до окремих помешкань та влаштувати для них школи. Зробити це пощастило лише завдяки щедрій допомозі Американської Спілки Християнської Молоді (Y. M. C. A.) та Британського Рятункового Комітету (B. C. R.).

Швидко після того, як повстали школи по різних таборах, само життя підказало, що було б ліпше об'єднати ці школи в одну, де навчання провадилось би після певного програму, дотримувався б певний принцип виховання та й сама допомога, що нею користувалися всі таборові школи, була б тоді зосереджена в одному місці, що, звичайно, було б значно раціональніше.

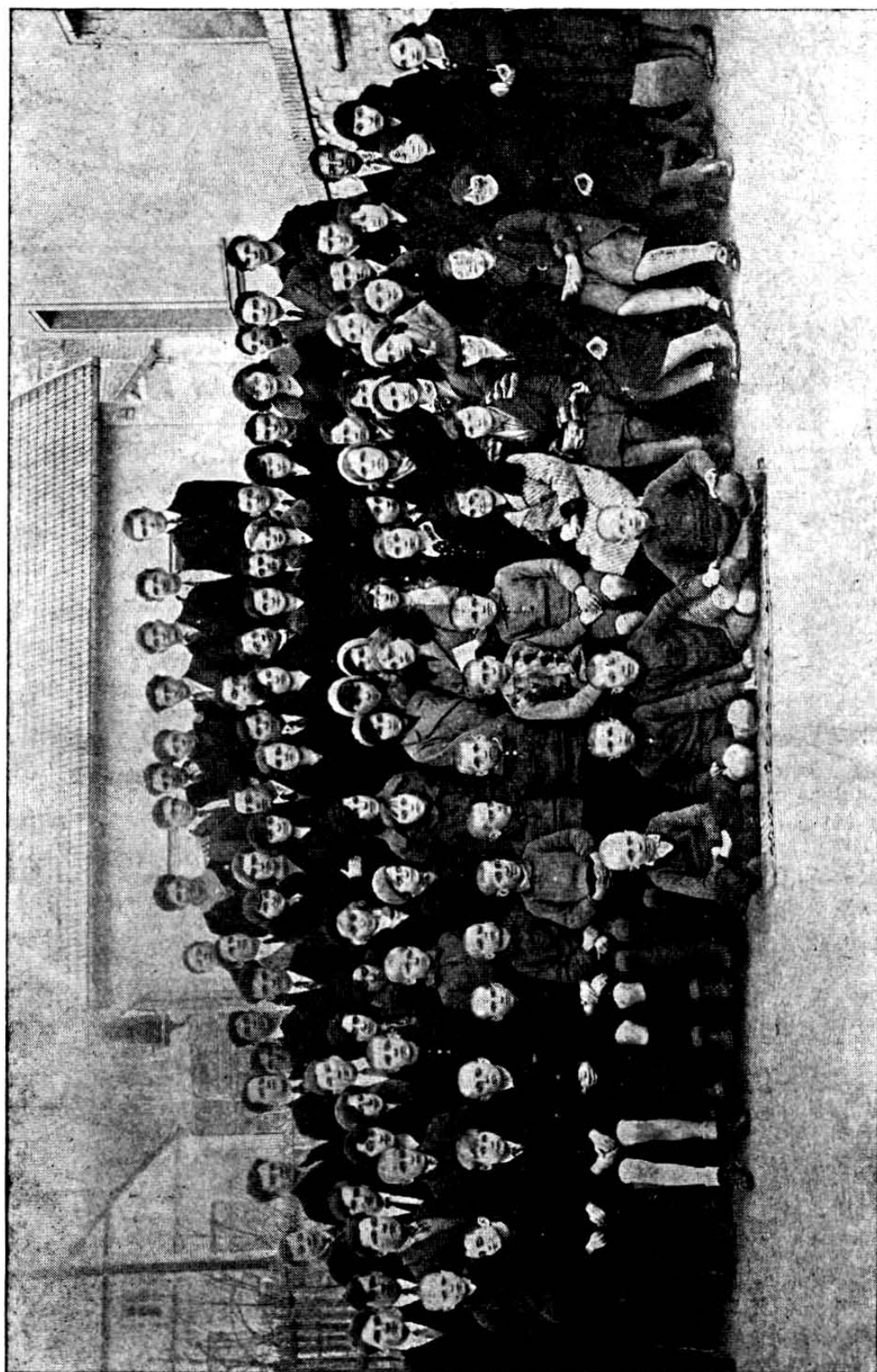
Реалізацію цього взяла на себе та сама Американська Спілка Християнської Молоді. Вирішено

організувати школу в таборі Щипйорно й до цієї школи звести всіх дітей із інших таборів. В цій справі багато праці випало на долю аташе УМСА інж. П. Вукова та сотника І. Гончаренка, що був тоді директором школи.

3. січня 1922. р. школа була остаточно сформована під назвою «Школа Українських Пластунів», у складі п'яти перших клас, з кількістю коло 150 душ учнів. В основу навчання положено програм «Єдиної Укр. Школи». Крім загально-освітніх предметів, запроваджено також навчання ремесл, а саме: вчили шевства, кравецтва, столярства та оправи книжок. По рокові праці школа дала певні позитивні наслідки, але на весні 1923. р. польська влада почала ліквідувати табори інтернованих; разом із таборами мусіла б ліквідуватися й школа. Перед педагогічною радою поставало тяжке питання: як зберігти школу та заховати дітей од денаціоналізації, бо була загроза, що всі діти будуть розміщені по польських притулках. Педагогічна рада зверталася на всі боки, але порятунку не було. І учні, і вчителі почали шукати собі притулку, де хто міг. Частину учнів польська влада таки відправила до польських притулків, а другу частину почали перевозити за поміччю Британського Рятункового Комітету до Франції, на працю.

З П о л ь щ і д о Ч е х о с л о в а ч ч и н и. І ось, коли вже, здавалося, була втрачена всяка надія на порятунок, наспіло до Управи школи повідомлення від голови Українського Громадського Комітету в Празі М. Шаповала, що Чехословацька Республіка, на старання Комітету, приходить із допомогою українським дітям-сиротам, що залишились у школі, і що для них уже вислано до Варшави візи. Ця вістка викликала се-

Група учнів та учениць гімназії.

ред рештки дітей велику радість і вдячність до Чехословаччини та Укр. Гром. Комітету.

Швидко покінчено всі формальності й 18. грудня 1923. року 29 українських дітей — рештки «Школи Українських Пластунів» — під проводом двох професорів, Ів. Кобизького та М. Хлюра, прибули до Праги.

У Празі дітей приміщено в бараках, на вулиці Шефлього (Прага IV, Погоржелець), де існувала т. з. Переходова Станиця Укр. Гром. Комітету. На перших початках діти продовжували свою науку при допомозі тих двох учителів, що приїхали з ними з Польщі. Середньої української школи в Празі в той час не було, але існували Укр. Матуральні Курси. Тому вирішено для дітей старшого віку відчинити при тих курсах дві комбіновані групи вищої реальної школи.

Навчання в тих групах почалося 15. III. 1924. р. Але ж туди не могли потрапити всі діти, що прибули з Польщі, лише старші учні. Молодші ж надалі залишалися на Переходовій Станиці без систематичної науки.

У к р а ї н с ь к а г і м н а з і я в П р а з і. Згодом виявилось, що в Празі та її околицях, а загалом і в цілій Чехословаччині є чимало укр. дітей, що позбавлені можливості вчитися в рідній школі. Це привело Укр. Високий Педагогічний Інститут імени Драгоманова в Празі до думки заснувати українську гімназію, як взірцеву школу вправ для своїх студентів.

Після певних заходів перед чеським урядом з боку знов же таки Укр. Гром. Комітету і разом Педагогічного Інституту, Міністерство Шкільництва в порозумінні з Міністерством Закордонних Справ дозволило відкрити українську гімназію типу чеських реформованих реальних гімна-

Др. Г. Вінклер,
голова „Т-ва Прихильників українських шкіл в Ч. С. Р.“

зій. 1. травня 1925. року сенат Пед. Інституту призначив проф. Др. Я. Ярему за директора цієї гімназії. На його долю випало сформувати з двох комбінованих реальних груп, що були при Матур. Курсах, та дітей, що залишилися на Переходовій Станиці, а також із тих дітей, що жили в Празі та її околицях, середню школу, підшукати відповідне помешкання та загалом налагодити нормальне життя школи.

З початком 1925/26. шкільного року гімназія була сформована. Навчання відбувалося в будинках чеських шкіл. Кількість учнів гімназії швидко зростала, при чому більшість із них жила в гімназіальному інтернаті. В звязку з цим повстало питання про підшукування нового помешкання, що відповідало б більше гігієнічним умовам та було б просторніше. Старе помешкання інтернату гімназії (Переходова Станиця на Погоржельці) цим умовам не відповідало, зокрема хлопячий інтернат був тісний, а до того ще й розвалювався.

Всі спроби знайти недороге помешкання в Празі не повелись, тому порішено вишукати відповідне помешкання за Прагою.

Г і м н а з і я в Р ж е в н и ц я х. Після довгих пошукувань у листопаді 1927. р. вдалося нарешті знайти приміщення для гімназії в м. Ржевниціях, 25 кільом. од Праги, на залізничному шляху Прага—Пільзень, над річкою Бороункою, в здоровій кліматичній місцевості, у підніжжя гір Гржебени.

Тут найнято під інтернат три будинки: один для дівчат, а два для хлопців. Місцева Шкільна Рада та Громадський уряд дозволили для навчання користуватися помешканням ржевницької народньої школи та міщанки.

В Ржевниціях українська гімназія існує й досі,

Проф. Й. Урбан, інспектор гімназії.

себто 5. рік. Це період спокійного нормального існування школи: учні й учениці мають задовольняючі помешкання й харч, наука весь час відбувається правильно під доглядом Педагогічного Інституту та зверхнім керівництвом Міністерства Шкільництва та Народньої Освіти ЧСР, згідно з програмою та розкладом занять у відповідних чеських школах. За цей час запроваджено в гімназії низку поліпшень у навчанні та утриманні учнів.

*

Перед початком 1931/32. шк. року гімназія пережила велике потрясіння, а саме: в зв'язку з загальним скороченням державного бюджету в ЧСР, викликаного економічною кризою, Мін. Шкіл. та Нар. Освіти видало 25. серпня 1931. р. розпорядок про ліквідацію гімназії з 1. вересня т. р.

Представники українських громадських організацій, що найближче стоять до гімназії, а саме: Батьківського Комітету, Допомогового Комітету та Т-ва «Рідна Школа», негайно розпочали клопотання для врятування гімназії від ліквідації. Завдяки їх невтомній праці та великій підтримці багатьох інших українських організацій остаточно вдалося досягнути повного успіху: українська гімназія буде існувати в повному складі (вісім класів) і на далі. Тут треба відзначити не аби яку заслугу в цій справі представників названих вище організацій на чолі з п. доц. А. Чернявським.

Вважаємо за свій приємний обов'язок підкреслити на цьому місці, що в цій акції українські представники знову зустріли з боку чехословацьких політичних та громадських чинників повне зрозуміння наших національних потреб і щире бажання допомогти нам. Доказом цьому є блискучі наслідки переведеної акції.

При цьому ж наші представники переконалися, що чужі люде готові нам помагати й на далі, але й ми, українці, мусимо показати, що ми дозріла нація й також почуваємо зобов'язання до своїх інституцій та допомагаємо їм. Мусимо тут твердо сказати, що лише спираючись на факти жертвенности свого громадянства, можемо мати сміливість звертатися в справах допомоги до чужого. Мусимо також констатувати, що вже самий факт існування Допомогового Комітету мав велике значіння при захороненні гімназії.

*

25. березня 1932. року гімназія вступила в нову фазу свого життя. У Празі цього дня повстало «Чесько-Українське Товариство Прихильників українських шкіл у ЧСР». Товариство це є цілком аполітичне, складається з чехів та українців і метою своєю має утримувати та підпирати українські школи на терені ЧСР, а зокрема українську гімназію в Ржевницях. Під опіку цього Товариства й переходить гімназія.

Членом цього Т-ва може бути кожна особа, що має 18 років, а також кожна правна особа — корпорації та товариства.

Членські внески для дійсних членів 24 кор. ч., для співчуваючих 12 кор. ч., а для товариств та корпорацій 100 кор. ч. річно. Членські внески можна виплачувати щомісячними ратами на протязі року.

На чолі Т-ва стоїть Кураторія з 13 членів; вона обирає зі свого складу Управу з 7 членів.

Ревізійна Комісія обирається загальними зборами в кількості 3 чоловіка.

Головою Кураторії є директор реальної школи на Вишеграді в Празі др. Г. Вінклер, великий

прихильник наших культурних змагань, що вже р. 1920. не щадив ані часу, ні труду на переводжування матуральних іспитів у військових таборах інтернованої галицької армії в Ліберці, Нім. Яблоннім та Йозефові.

Як голова, так і решта членів Кураторії чехів ставляться з повною симпатією до наших національних змагань, але вважаємо за необхідне на цьому місці знову підкреслити, що коли хочемо зберігти нашу єдину вільну середню школу на чужині, що рятує наших дітей для Батьківщини, то мусимо подвоїти, а то й потроїти свою жертвенність, памятаючи, що коли чужі люде нам допомагають, то свою поміч у великій мірі узалежнюють од нашої активності та нашої жертвенности на свої власні потреби.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ШКОЛИ.

Педагогічна рада гімназії прийняла для нашої школи програм чеських реформованих реальних гімназій, як найбільш практичний, бо він дає право вступати до всіх високих шкіл, без жадних перешкод.

Право вступу до гімназії мають діти, у віці від 10 до 14 років, з попередньою освітою 4 клас народної школи («обецної»).

Нагляд над школою від Міністерства Шкільництва та Народ. Освіти провадиться через спеціально призначеного інспектора. За інспектора гімназії з початку її існування до 1. листопаду 1930. р. був директор академічної гімназії в Празі *Фр. Лакомий*. З 1. XI. 1930. р. інспектор Лакомий через хворобу примушений був, на превеликий жаль усіх прихильників гімназії, зріктися своїх обов'язків в українській гімназії. На його

місце був призначений за інспектора прихильник українських культурних змагань проф. *Й. Урбан*.

Тепер гімназія має 6 клас, а саме: I, III, V, VI, VII, VIII. Навчання провадиться по обіді, бо в ранішніх годинах немає вільних викладових приміщень. Усіх учнів є в гімназії 111, а саме:

Класи	I	III	V	VI	VII	VIII
Хлопців .	12	10	10	8	16	10
Дівчат .	5	13	7	8	4	8
Разом .	17	23	17	16	20	18

Учні, що вчаться в гімназії, це, як уже згадувалось, переважно діти бувших активних борців, що тяжкою працею здобувають собі хліб у Чехословаччині, Польщі, Франції та інших державах. Тяжкі емігранські умови не дозволяли їм навіть мріяти про те, що діти їх зможуть учитись у рідній школі. Одначе завдяки допомозі братнього Чехословацького народу недозволена мрія стала дійсністю.

Чимало є в гімназії дітей, що їх батьки загинули під час визвольної боротьби, або втратили на війні працездатність і є тепер інвалідами. Але крім дітей емігрантів, знайшли собі притулок при гімназії й діти-сироти та діти незаможних батьків, учасників визвольної боротьби, що ріжними шляхами дісталися до ЧСР, шукаючи освіти в рідній школі.

Закінчили гімназію на протязі її існування та одержали свідоцтво зрілості 72 учнів та учениць, з того хлопців 58, дівчат 14; у цьому шкільн. році закінчує гімназію дальших 17 душ (хлопців 10, дівчат 7).

Таким чином 89 душ укр. молоді змогли закін-

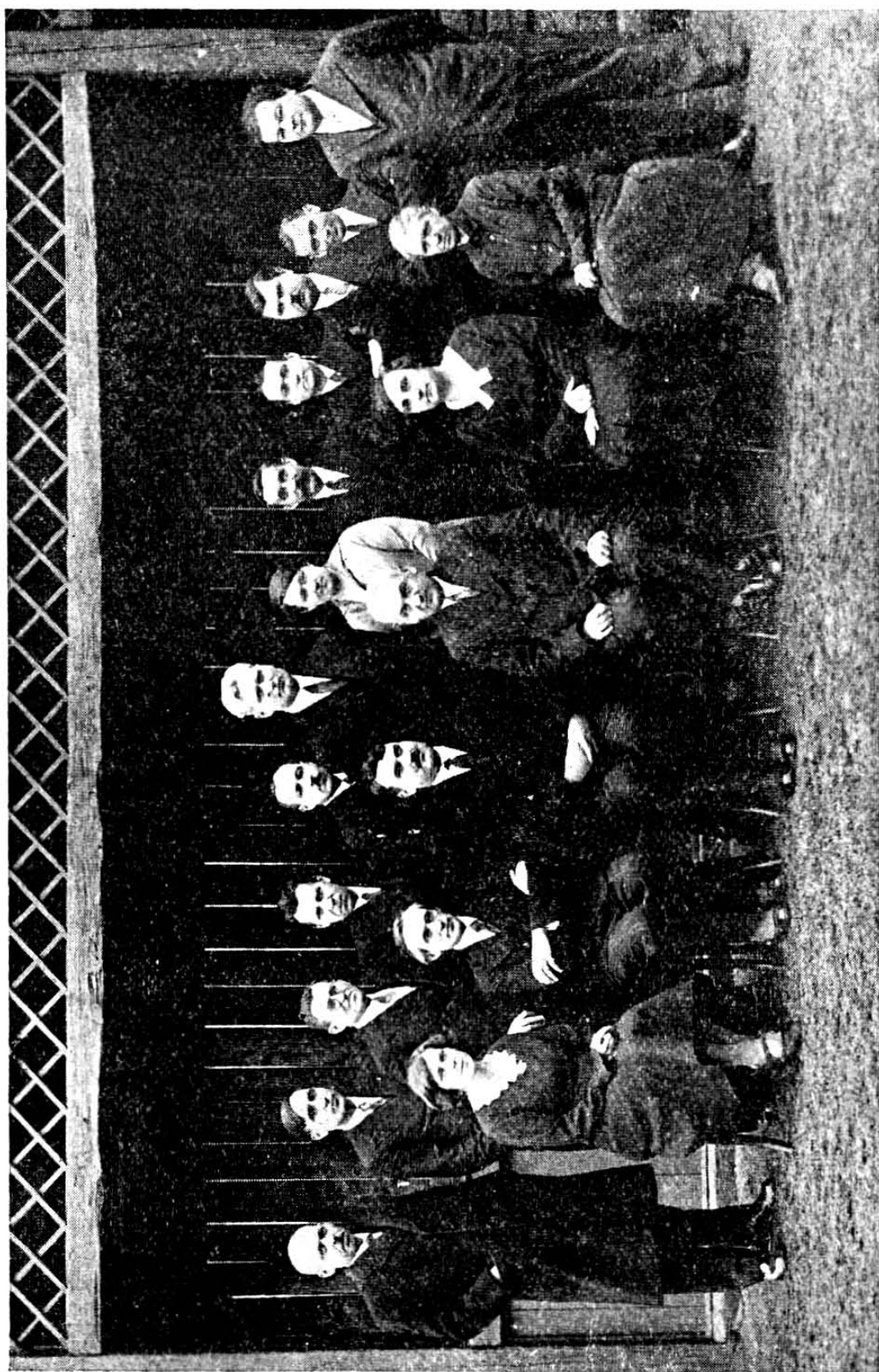
чити на еміграції середню українську школу. Коли взяти на увагу, що гімназія не має поки-що всіх клас, то це не мала цифра.

III. МАТЕРІЯЛЬНІ ЗАСОБИ ГІМНАЗІЇ.

Ніяка середня школа не може вести правильного навчання без відповідних кабінетів і наукового приладдя. Не робить цього й Ржевницька гімназія. Але недовгий ще вік школи з одного боку та матеріальні злидні емігранського життя з другого боку не лишилися без впливу на стан наукового приладдя, що майже у всіх відділах не є повний і не відповідає вимогам модерної школи. Багато доводиться позичати в чеській школі, а часто й помагати собі самому так, щоб навчання не терпіло жадної шкоди. Через брак матеріальних засобів стоїть педагогічна рада безпомічно перед цим тяжким питанням, що його зможе вирішити в першу чергу інтерес нашого громадянства до своєї єдиної школи по-за межами української землі.

Зібране до сього часу наукове приладдя й гарна бібліотека, що сама має вартість біля 50.000 кор. ч., закуплені майже виключно на кошти Чехословацького уряду, що з огляду на теперішній стан загальної господарської кризи, не може дбати про нашу школу в такій мірі, як того вимагає її зріст та розвиток.

Дотепер помагав гімназії не тільки уряд ЧСР. Чехословацький Червоний Хрест завсіди розумів наше тяжке положення й раз-у-раз спішив із допомогою нашим хорим дітям, чи то безплатними ліками, чи то безплатним утриманням їх у лічницях та санаторіях.

Професорський і виховничий персонал гімназії.

IV. ПЕДАГОГІЧНИЙ ПЕРСОНАЛ ГІМНАЗІЇ.

а) Штатні професори:

1. *Кобизський Іван*, скінчив Варшавський університет р. 1915.; директор гімназії; викладає українську мову.
2. *Богацька Валерія*, скінч. Вищі Жіночі курси в Києві р. 1914. та курси французької мови в Парижі р. 1925.; виклад. французьку мову.
3. *Майстренко Іван*, скін. Київський університет 1915. р.; викл. природознавство, фізику й хемію.
4. *Паливода Іван*, скінч. Глухівський Учительський Інститут р. 1907.; курси гімнастики та фізичного виховання для учителів середніх шкіл р. 1913. й абсолютував Українську Студію пластичного мистецтва в Празі р. 1928.; викл. малювання, ручну працю та гімнастику.
5. *Пасічник Трохим*, скінч. Винницький Інститут Народньої Освіти р. 1920.; викладає українську мову.
6. *Подільський Кость*, скінч. Історико-Фільольогічний Інститут кн. Безбородька р. 1915. в Ніжині; викл. латинську мову.
7. *Хлур Марко*, скінч. Історико-Фільольогічний Інститут кн. Безбородька в Ніжині, р. 1915.; викл. історію та географію.

б) Нештатні професори:

8. Доц. Др. *Дольницький Мирон*, скінчив Львівський Університет р. 1913.; викладає німецьку мову.
9. Доц. Інж. *Риндик Степан*, скінч. Київський Політехнічний Інститут р. 1914.; виклад. нарисну геометрію.

10. Др. *Теняню Петро*, скінч. Український Високий Педагогічний Інститут р. 1928.; викл. психологію.
11. Др. *Шлендик Іван*, скінчив Укр. Високий Педагогічний Інститут у Празі р. 1927.; викл. математику та фізику.
12. *Шляхтиченкова Лідія*, скінч. Укр. Висок. Педагог. Інститут р. 1928.; викл. математику.
13. Др. *Яковенко Антін*, скінч. Укр. Вис. Педаг. Інститут р. 1929. та Український Вільний Університет у Празі р. 1930.; викл. логіку, історію та спів.

Чеську мову викладають учителі місцевої міщанської школи, а саме: *Бамбас Теодор*, *Брадач Йосип*, *Бартель Ярослав* та дир. міщанки *Цвак Карло*.

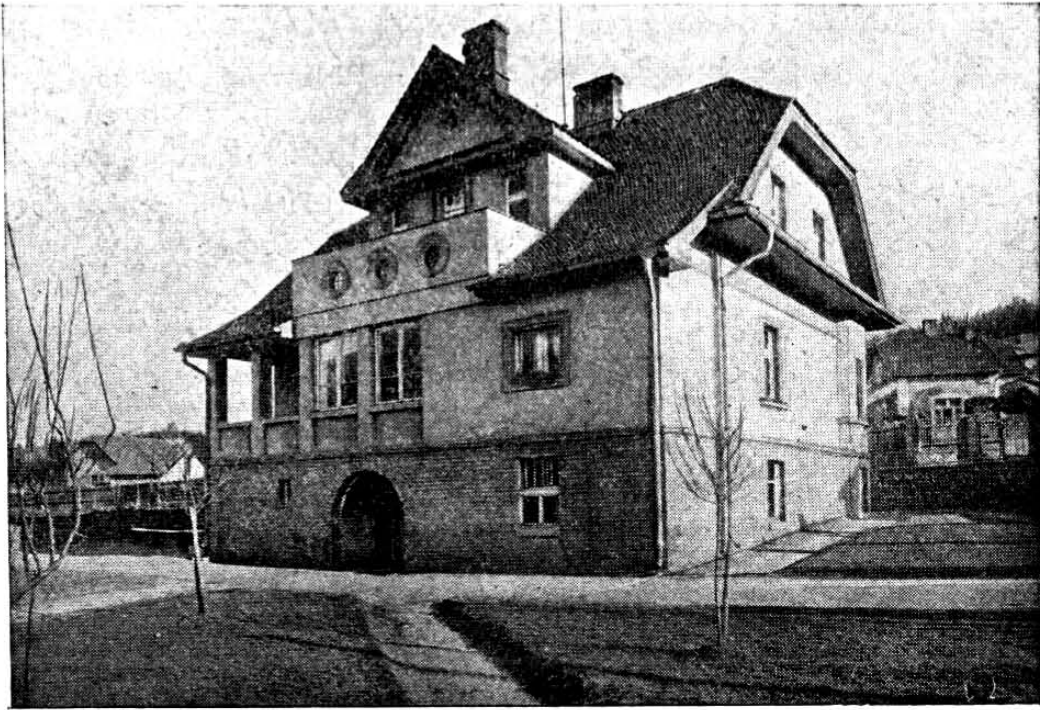
V. ІНТЕРНАТ ПРИ ГІМНАЗІЇ.

Переважна більшість учнів та учениць гімназії живе в інтернаті при гімназії, що складається з трьох будинків: у двох із них містяться учні, кухня та дві їдальні, у третьому мешкають учениці. Над хлопцями й дівчатами мають безнастанний догляд виховники й виховниці, що слідкують за додержанням домашнього порядку, ходом підготовки учнів до лекцій у школі та взагалі керують життям учнів по-за шкільними годинами.

В цілях виховання й економії діти самі підтримують порядок в інтернатах: вони стелять собі ліжка, самі чистять свій одяг і взуття, а в кімнатах та коридорах роблять порядок за чергою.

Інтернатська кухня видає учням чотири рази денно харчі: снідання, обід, підвечірок, що його приносять до школи в часі великої перерви, й

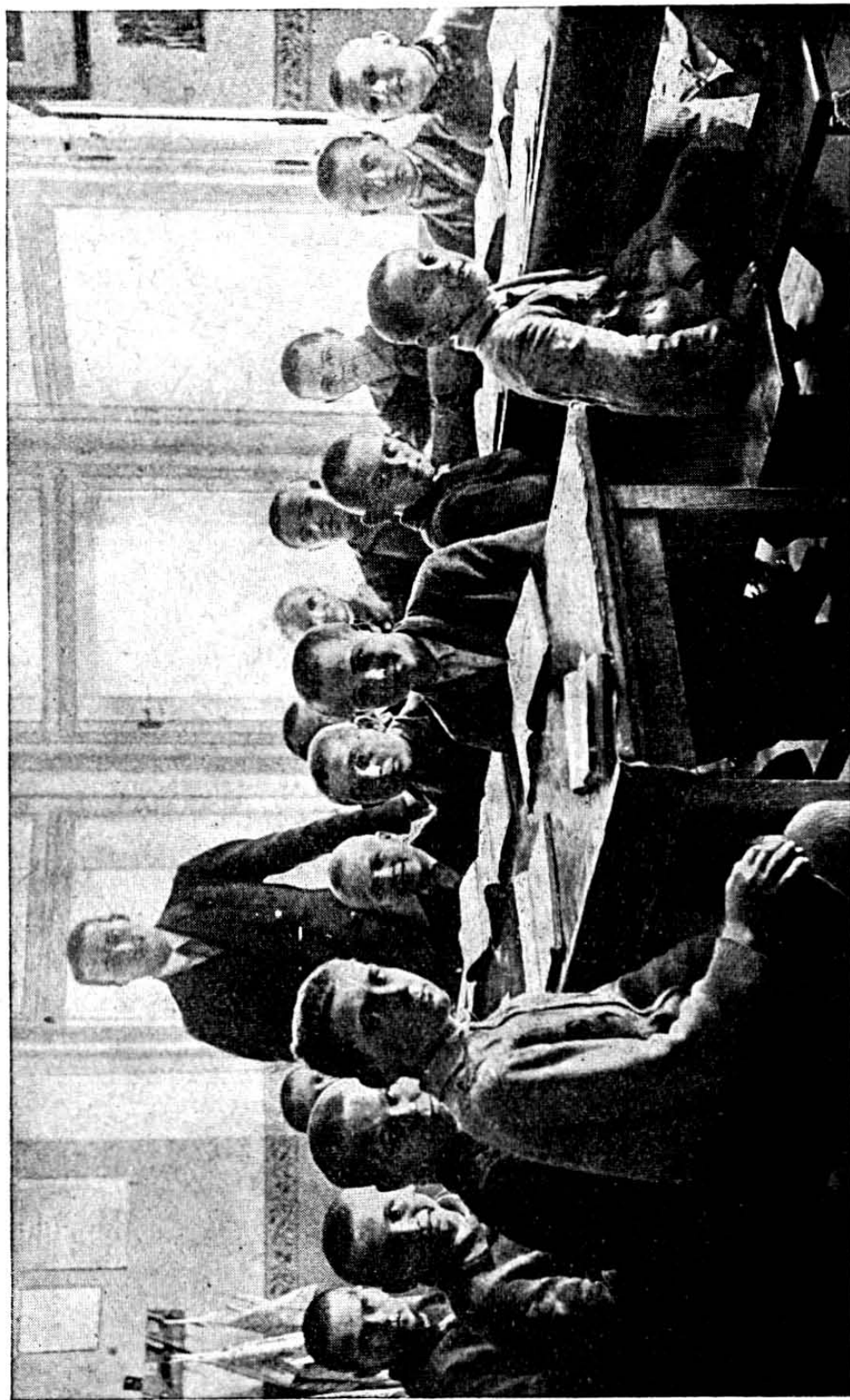
вечерю. Їдять учні разом у двох, окремих для хлопців і дівчат, їдальнях під доглядом виховників та виховниць. В одному з хлопячих інтернатів міститься купальня з душем, де учні під наглядом виховників що-тижня мають купіль.

Один із будинків гімназіального інтернату.

Під теперішню пору живе в хлопячих інтернатах 42 учні, у дівочому 32 учениці. Діти-сироти та діти цілком немаєтних родичів дістають в інтернаті ціле утримання й одяг дурно, іншим, в залежності від маєткового стану, купують родичі самі одяг, або доплачують на утримання дитини від 50 до 200 кор. ч. місячно.

Утримання інтернату становить головну частину бюджету Ржевницької гімназії. На цьому місці мусимо знову підкреслити, що лише завдяки щедрості чехословацького народу міг досі існувати інтернат і що наше громадянство повинно

Навчальня в хлопячому інтернаті гімназії.

відповідним способом оцінити цю допомогу та
заразом своєю жертвенністю показати, що доля
емігранських дітей лежить йому на серці.

VI. ВИХОВНИЧИЙ ТА АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПЕРСОНАЛ ІНТЕРНАТУ.

а) Хлопачий інтернат.

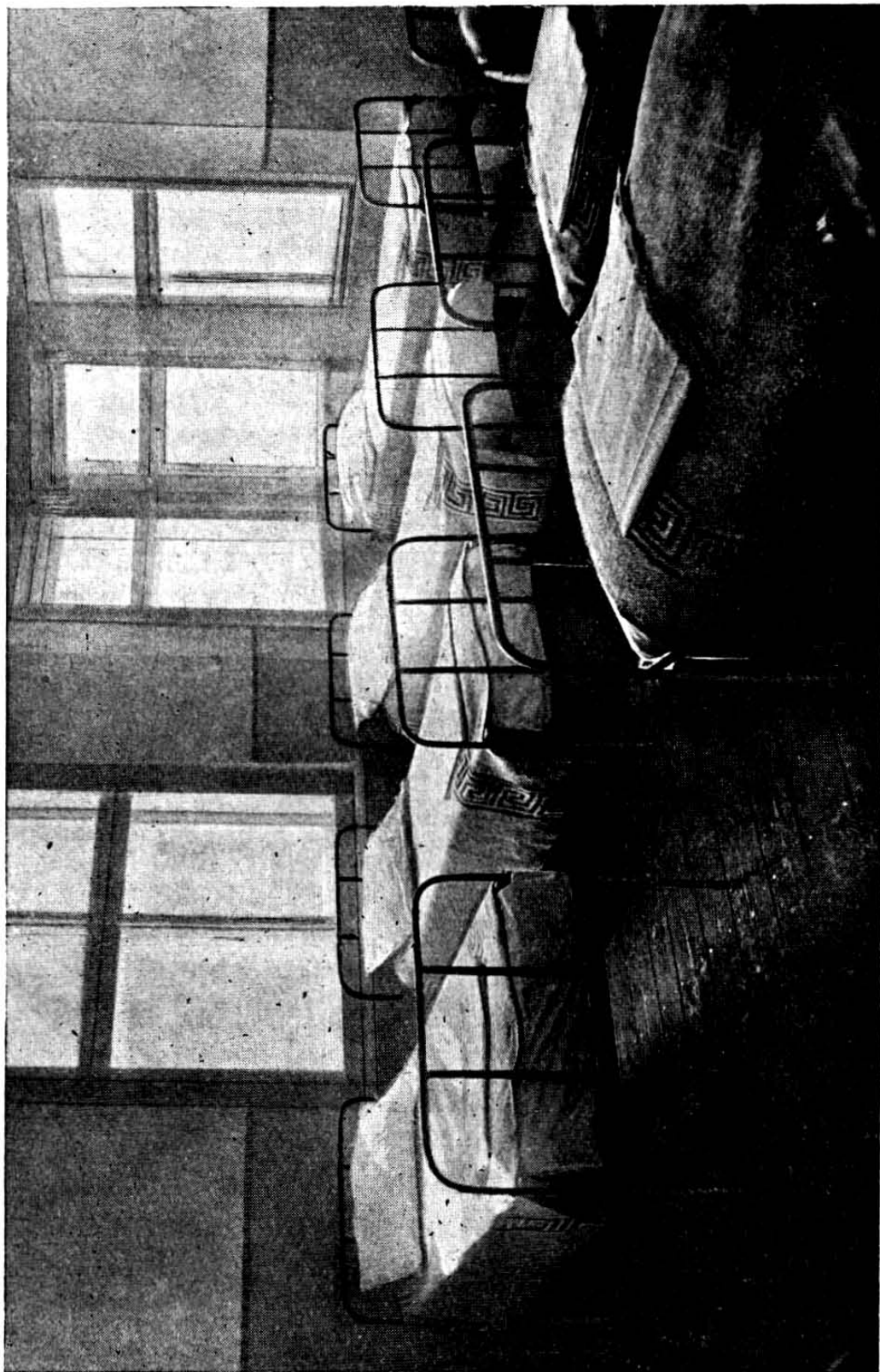
1. *Калинець Микола*, абсолювент Українського
Високого Педагогічн. Інституту в Празі; ви-
ховник-інструктор.
2. *Проскурівський Іван*, абсолювент Укр. Вис.
Пед. Інституту; виховник-інструктор.
3. *Др. Теняню Петро*, скінчив Укр. Вис. Пед.
Інститут; виховник-інструктор.

б) Жіночий інтернат.

1. *Кандиба Віра*, скінч. Вищі Жінові Курси
(Історично-Фільольогічн. відділ) 1908. р.; ви-
ховниця-інструкторка й завідувача жіночим
інтернатом.
2. *Скиданова Ольга*, скінч. міщанську школу;
виховниця.
3. *Шляхтиченкова Лідія*, скінчила Укр. Вис.
Педаг. Інститут; виховниця-інструкторка.

в) Адміністративний персонал:

1. *Нагірний Микола*, абсолювент Укр. Вис.
Педаг. Інституту; господар інтернату.
2. Канд. медич. *Шишківський Степан*, викону-
ючий обов'язки гімназіального лікаря.
3. *Іржаківський Петро*, абсолювент Укр. Вис.
Пед. Інституту; адміністративно-помічна кан-
целярська сила при директорі.

Спальня в хлопячому інтернаті.

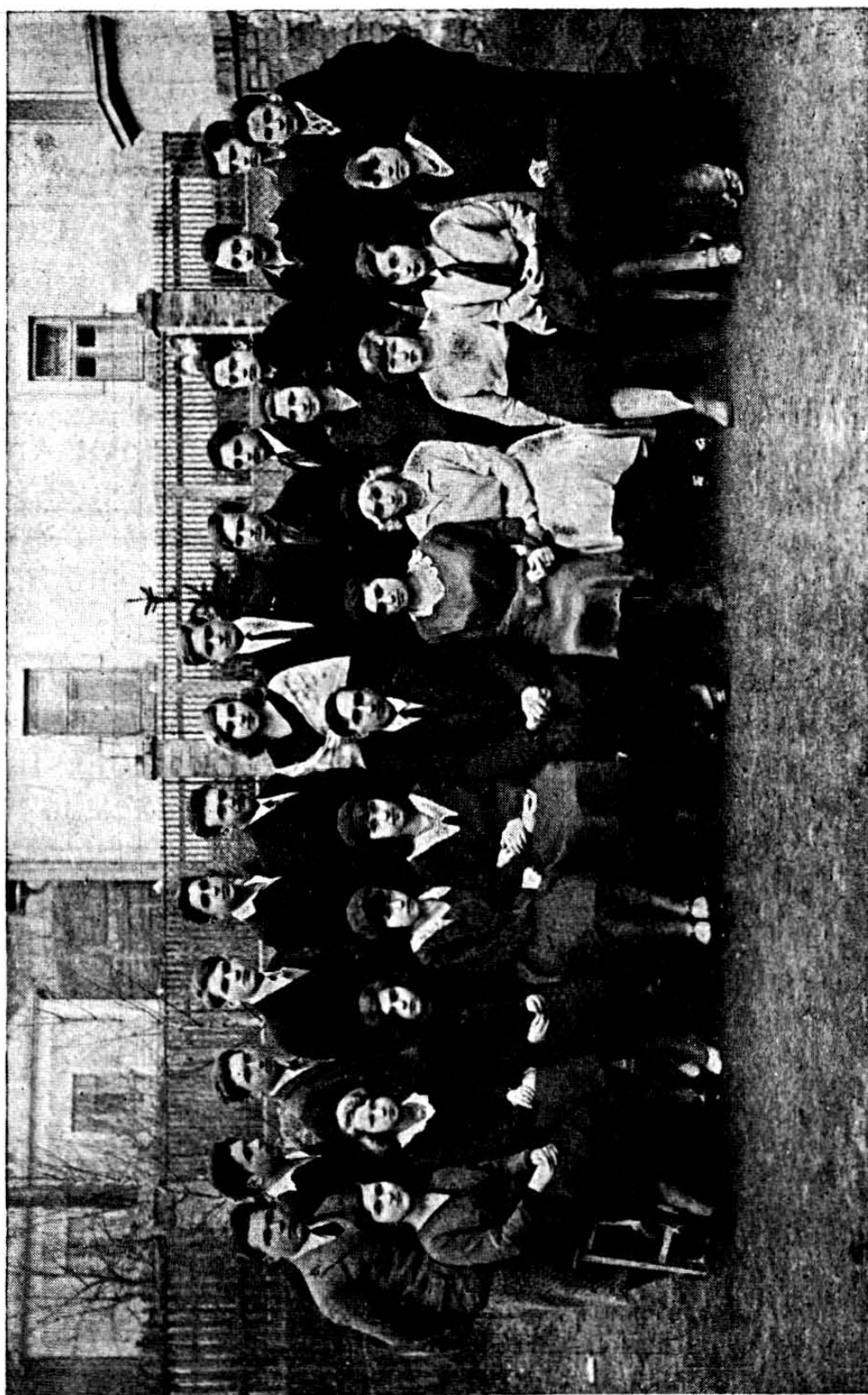
VII. РОЗВАГИ УЧНІВ.

Дух повоєнного часу, що виявляється у великому інтересі молоді цілого світу до спорту, позначився виразно й на розвагах наших гімназистів. Вони захоплені всіма родами гри в м'яч, мають дві дружини футболістів і в святочні дні змагаються з різними чеськими спортовими клубами. Ці змагання кінчаються в більшості перемогою наших учнів, що поширює й популяризує українське ім'я серед чеського населення.

Спорт учить наших молодих гімназистів здобувати перемогу на полі змагань, змушує їх до старанної підготовки змагання й через те стає не аби-яким засобом виховання майбутніх зорганізованих і здатних до організації українських громадян.

На превеликий жаль, брак коштів і мале зацікавлення спортом із боку старшого українського громадянства, що зросло серед інших обставин, гальмують розвиток спорту при українській гімназії. Ніхто не знає, з яким трудом злучене придбання найпотрібнішого спортового приладдя, або як перешкоджає спортові брак власного грища. У чужих народів цією ділянкою життя молоді цікавляться найвизначніші особи до голов держав включно, і тому українці, маючи до розпорядимости такий гарний живий матеріал, мусіли б по правді соромитися, що не приділяють цій справі більшої уваги й не стараються матеріяльними засобами підтримувати в цьому ділі нашу молодь.

Хоч гімназія щодо кількості учнів невелика, все ж таки вдалося зорганізувати свій власний мішаний хор і мандолінову оркестру. Без них не відбуваються ніякі гімназійні свята, вечірки та

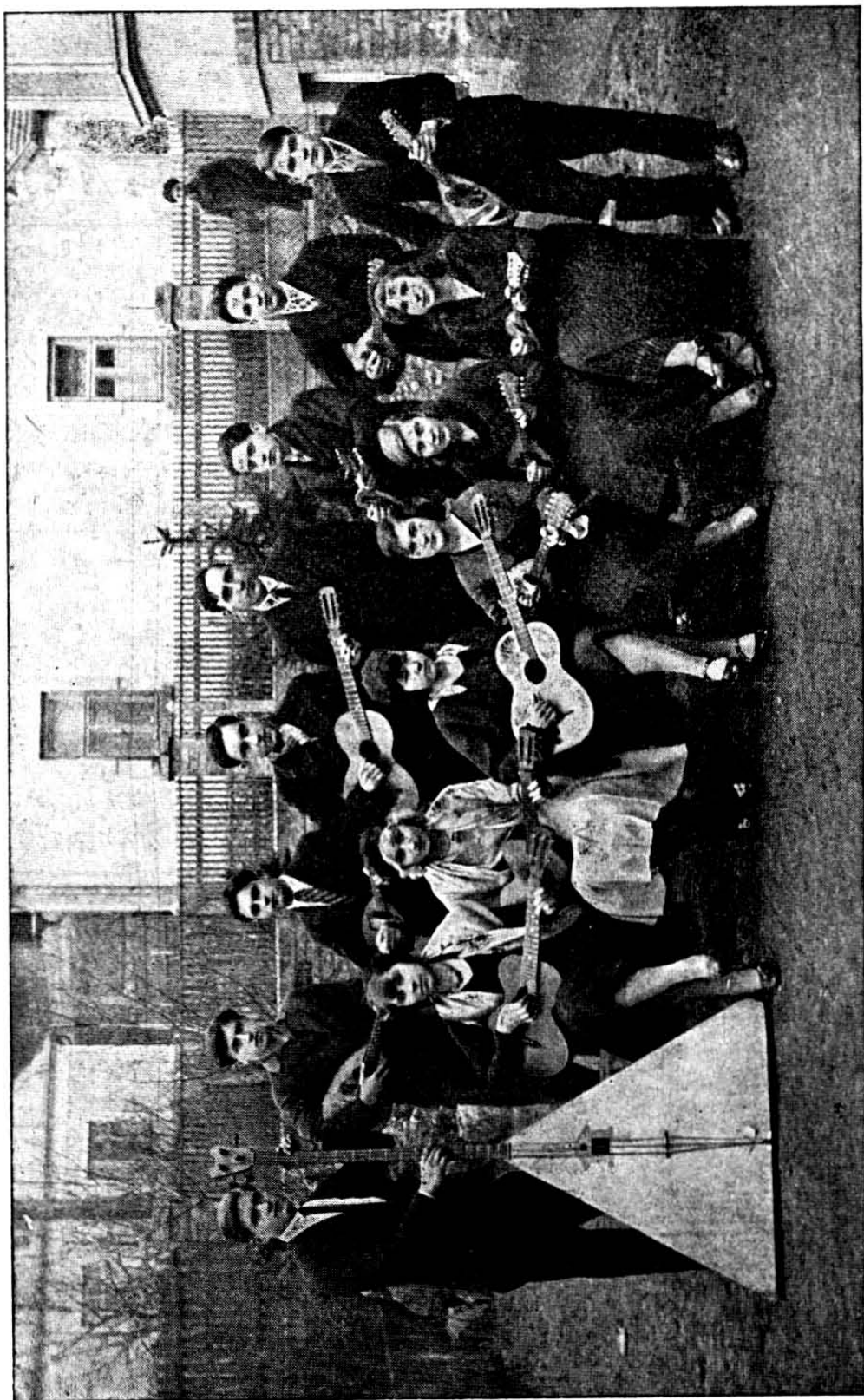
Гімназіяльний хор.

вистави. Мандоліни та гітари придбано почасти коштом самих учнів, почасти засобами Допомогового Комітету. Одначе учні не вдоволяються грою на мандоліні й гітарі, вони стараються перейти на скрипку, й є надія, що трохи згодом зорганізується при гімназії смичкова орхестра.

Мальовнича природа місця осідку гімназії вже сама заохочує до зорганізування серед наших учнів поширеного по всьому світі «Пласту». Ржевницькі околиці дають на кожному кроці можливість пізнавати життя природи. Прогульки з піснею на устах, імпровізовані концерти та деклямації в часи відпочивку дають молодим пластунам безнастанно нагоду примінювати практично шляхотне гасло пласту с к о б: скоро, красно, обережно, бистро.

Для української справи робить пласт при гімназії чималу пропаґаційну роботу. Р. 1929. ініціатор і організатор гімназійного пласту проф. К. Подільський брав участь у світовому Джемборі в Лондоні, яко представник українського пласту, а в літі р. 1931. гімназійний пласт чесно й гідно заступав Україну на Всеславянському Джемборі в Празі, захоплюючи пластунів та представників інших славянських і неславянських народів своїми вправами, співами й танцями.

Дві наші ілюстрації представляють окремі моменти з участі гімназійного пласту у Всеславянському Джемборі. Одна, це похід наших пластунів Прагою з українськими національними прапорами, під щирими окликами: «аь жіє Україна», а друга — група тих самих пластунів у Всеславянському таборі скавтів у Празі, перед походом.

Мандолінова орхестра.

VIII. ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ ПРИ ГІМНАЗІЇ.

У грудні 1929. р. видало Міністерство Шкільництва та Нар. Освіти ЧСР розпорядок, що з допомоги уряду можуть користати лише діти політичних емігрантів. Це поставило значну кількість дітей (біля 30) в дуже тяжке становище. Енергійними заходами педагогічної ради гімназії й Педагогічного Інституту пощастило розпорядок Міністерства зм'ягчити, все ж таки 12 учнів мусіло перейти на власне утримання. На жаль, батьки їх дійсно не могли нічого платити, й діти мусіли б покинути науку. Треба було їм конче допомогти. Ось ця обставина й спричинилася до заснування при гімназії Допомогового Комітету. Комітет повстав із ініціативи професорів та персоналу гімназії. Основний фонд Комітету складається з 3 відсотків щомісячного відчислення від утримання всіх членів гімназіяльного складу. Крім того, Управа Допомогового Комітету звернулася за жертвами до Українського Громадянства. Ці жертви стали нагально необхідні, бо в скорому часі, крім перших 12 дітей, прийшло до допомоги ще 10, що вступили до 1. кляси. Батьки цих учнів здебільшого незабезпечені робітники й не можуть у повній мірі оплачувати науку своїх дітей у чужому місті, а національна свідомість каже їм учити своїх дітей в українській школі, щоб таким способом рятувати їх од денаціоналізації.

Сучасна фінансова криза відбилася також і на гімназії. Міністерство Шк. і Нар. Осв. поробило деякі скорочення в стипендіях учнів, і на Комітет упали нові клопоти. Таким чином, протягом короткого часу Допомоговий Комітет при гімназії силою річей став необхідною інституцією, з ціл-

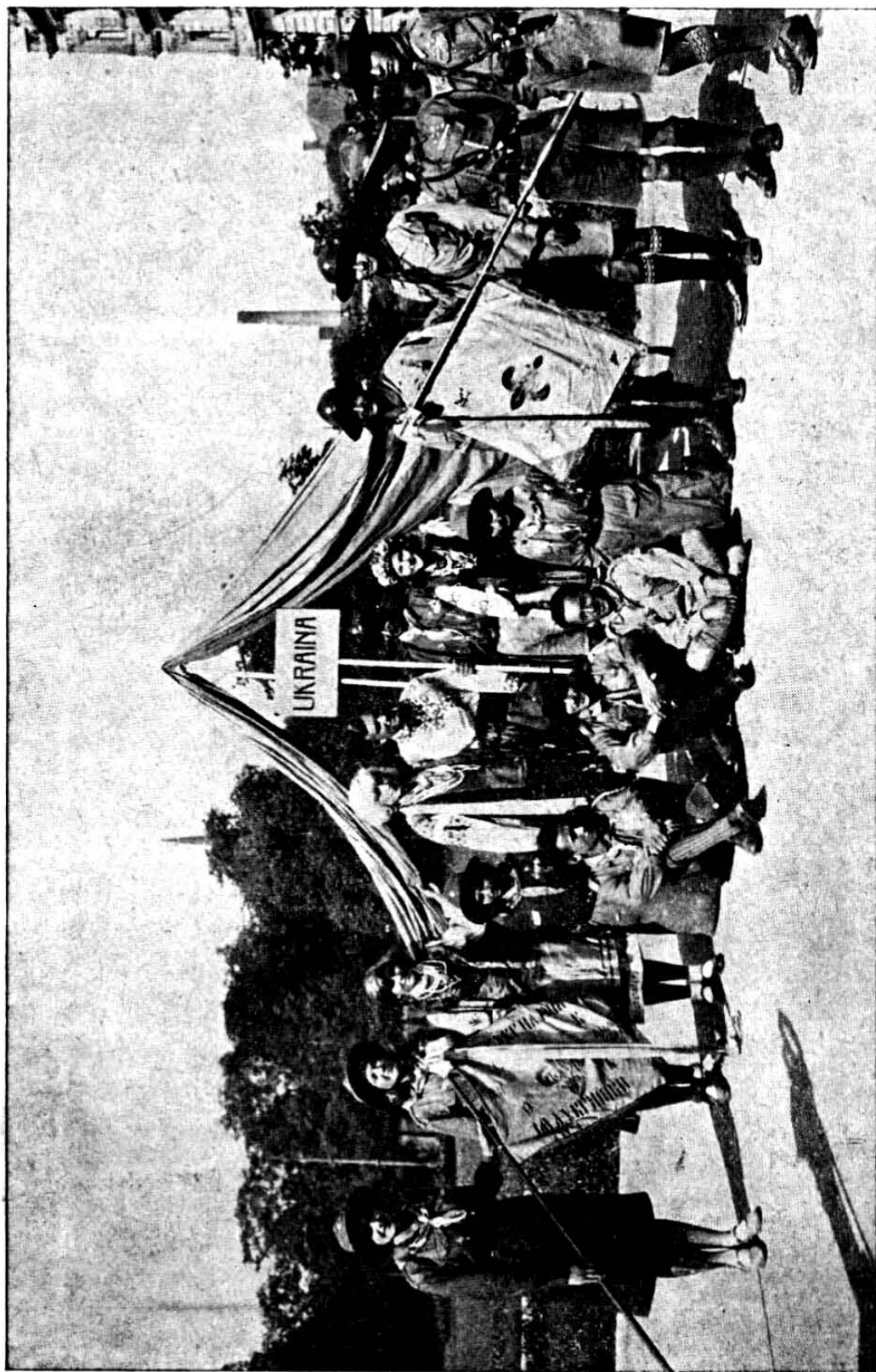

Похід Прагою гімназіяльних пластунів
підчас Всеславянського зїзду скаутів у Празі 1931. р.

ком конкретним завданням і відповідальністю. Під теперішню пору Комітет має на своєму повному утриманні 13 учнів. Крім них, 5 учнів дістають помешкання зі світлом і опалом, 1 — до цього взуття, а 2 — грошові допомоги; разом користує з допомоги Комітету 21 учень.

Тепер Комітет ще поширив свою діяльність, поставивши перед собою нові завдання. Він провадить реєстрацію українських дітей у ЧСР, приходить на поміч тим учням, що їх батьки тимчасово тратять працю, та виступає в ролі посередника тих батьків, що хочуть з-за кордону ЧСР посилати своїх дітей у науку до гімназії; старається влаштувати на літні вакації в українських або чеських родинх тих дітей, що не мають батьків, або не можуть будь з яких причин поїхати до них на літо. Все це примушує Комітет звертатись до жертвенности Українського Громадянства, яке, треба тут із признанням підкреслити, не залишається байдужим до долі учнів. Мусимо це підкреслити ще й тому, що *жертвенність громадян підтримує українську гімназію не тільки матеріально, але й морально*. Політичні й громадські чинники ЧСР при відповідних звертаннях до них завсіди цікавляться, оскільки само наше громадянство вважає за необхідне існування своєї середньої школи за кордоном. Тому, випускаючи у світ цю брошуру, Допомоговий Комітет ще раз звертається з гарячим закликом до цілого Українського Громадянства *не забувати своїми жертвами гімназії*. Кожна найменша жертва має дуже велике значіння, бо з таких жертв повстають ті кошти, що вможливлюють національну освіту десяткам нашої молоді на вигнанні.

Ви, Батьки, що тішитесь своїми молодими си-

Група гімназійних пластунів перед походом Прагою на Всеславянському зїзді скаутів 1931. р.

нами, не забудьте про синів тих, що плече в плече стояли з Вами на полі укрїнської слави й своїми кістками засіяли наш національний переліг.

Ви, Матері, що з такою любов'ю прислухаєтесь до щебетання своїх дочок, пам'ятайте, що українські сирітки в Ржевницях перуть вечером одну пару панчішок, щоб другого дня було в чому піти до своєї школи...

Жертвуйте, бо своєю жертвою творите пам'ятник тим, що впали, й виховуєте тих, що встоять...

Вписуйтеся у члени «Т-ва Прихильників українських шкіл у ЧСР». Підпирайте рідне шкільництво.

Адреса: P r a h a VI., V r a t i s l a v o u a
č. p. 31 (Státní čsl. reálka).

НАДСИЛАЙТЕ ЖЕРТВИ ДОПОМОГОВОМУ
КОМІТЕТОВІ НА УТРИМАННЯ НЕМАЄТНИХ
УЧНІВ ГІМНАЗІЙ.

Адреса: Ř e v n i c e u P r a h u, Ukrajinské
gymnasium, Dopomohový komitét.

Чистий прибуток од продажу цієї книжки призначено на користь незаможних учнів гімназій.

ДЕРЖАВНА ДРУКАРНЯ
В ПРАЗІ